

VALORIFICAREA CULTURII ȘI TRADIȚIILOR POPULARE ÎN CADRUL DISCIPLINELOR ȘCOLARE

VALORIZATION OF CULTURE AND POPULAR TRADITIONS WITHIN THE SCHOOL DISCIPLINES

*Ludmila Mokaň-Vozian, dr., conf. univ.,
UPS "Ion Creangă" din Chișinău*

*Ludmila Mokaň-Vozian, PhD, Associate Professor,
"Ion Creanga" SPU of Chisinau
ORCID: 0000-0001-5350-4921*

CZU: 37.035.6:008

DOI: 10.46728/c.v3.25-03-2022.p257-260

Abstract

The culture of contemporary society is interethnic. It is impossible to live in today's society without knowing the culture of your own people and other ethnicities, and at the same time being a successful person. The basis for studying the culture of the people is the interconnection and interaction with other cultures.

The education of the younger generations is inconceivable without taking into account the origins of national culture and popular traditions. The achievements of pedagogical thinking at national and global level in this aspect are very important, as the issue of the influence of popular traditions and customs on the formation of personality is directly related to the development of society.

Key-words: culture, traditions, customs, values, technological education.

Tradițiile și obiceiurile, ca o latură a creației originale a oamenilor, reprezintă o varietate de forme și metode de influență pedagogică asupra sentimentelor, voinței, conștiinței și comportamentului uman. Fiind un fenomen social, tradițiile acționează, de asemenea, ca principii și norme care reglementează relația dintre oameni în societate și viața personală, acestea fiind aprobate de opinia publică și susținute de aceasta.

În prezent, cercetările în domeniul tradițiilor naționale ale unui popor, precum și caracterului educațional al acestora, au o relevanță deosebită. Studiul și evaluarea obiectivă a identității naționale, identificarea și analiza tradițiilor avansate ale educației poporului au fost și sunt sarcina cea mai importantă a științelor istorice și pedagogice, din moment ce multe probleme ale pedagogiei populare nu au devenit încă obiectul unei preocupări adecvate și necesită o atenție sporită.

"Existența tradițiilor în societate este obiectiv necesară, întrucât nici o societate nu se poate lipsi de ele. Este de neînchipuit o societate fără norme de comportament, mai ales în acest timp al tranzițiilor care se înscrie în procesele mai ample de diferențiere și integrare care au loc în viața și în cunoașterea socială de la sfârșitul sec. XX și începutul sec. XXI", susține V. Capcelea [1, p. 5].

Astfel, perioada în care ne aflăm, ne direcționează spre tradiții, spre originea existenței noastre, de care ne-am îndepărtat în ultima perioadă. Anume tradițiile ne oferă existența și activitatea ca oameni și, anume tradiția dă rod inovației și creației. Când auzim cuvântul sărbătoare, ne vine în minte...Tradiție. Adevărul este că multe sărbători devin atât de comercializate, încât tradițiile noastre sunt în pericol de a fi banalizate. Dar, tradițiile contează.

Tradițiile reprezintă o piesă critică a culturii noastre. Ele ajută la formarea structurii și fundamentului familiilor și societății noastre. Ele ne amintesc că facem parte dintr-o istorie care ne definește trecutul, formează ideea cine suntem astăzi și cine este probabil să devenim. Dacă

ignorăm sensul tradițiilor noastre, suntem în pericol de a deteriora fundamentul identității noastre, întrucât:

- Tradiția contribuie la un sentiment de confort și apartenență, reunește familiile și le permite oamenilor să comunice cu prietenii.
- Tradiția ne permite să arătăm principiile buneilor și părinților noștri, să sărbătorim diversitatea și să ne unim ca țară.
- Tradiția servește ca o modalitate de a crea amintiri de durată pentru familiile și prietenii noștri.
- Tradiția consolidează valori precum: libertatea, credința, integritatea, buna educație, responsabilitatea personală, etica muncii și valoarea de a fi dezinteresat.
- Tradiția oferă un forum pentru a prezenta modelele de rol și a sărbători lucrurile care contează cu adevărat în viață.
- Tradiția oferă șansa de a spune „mulțumesc” pentru contribuția pe care a adus-o cineva.
- Tradiția oferă un context excelent pentru o pauză și o reflecție semnificativă.

Mai mult, tradițiile nu apar pur și simplu, ci apar într-un moment în care este nevoie de ele. Acestea se pot schimba în paralel cu conștiința umană și cu nevoile oamenilor, pot dispărea și pot renaște într-un nou înveliș.

Și, întrucât, totul are propriul său sens, îl au și tradițiile și este reflectat în două funcții:

1. *Stabilizarea relațiilor în societate* prin influențarea lumii spirituale a unei persoane, bazându-ne pe norme și reguli morale.

2. *Asigurarea transferului* acestor relații către urmași, menținând astfel conexiunea între generații [2].

Or, având în vedere problema abordată, putem spune că tradițiile reprezintă continuitatea experienței acumulate de către strămoși, care este necesară pentru a avea o viață mai eficientă și a ne permite să facem mai puține greșeli.

Tradițiile susțin conexiunea invizibilă dintre epoci, prin păstrarea și transmiterea unui model de relații sociale și calități spirituale. În această ordine de idei, observăm că, rămâne actuală și dezvoltarea teoretică și practică complexă a metodelor de valorificare a tradițiilor populare în cadrul disciplinelor școlare.

Se crede că școala se bazează pe trei sarcini ale educației:

1. Educație estetică.

2. Educația ecologică, care nu este doar o idee a ocrotirii mediului natural, ci formarea capacității de a trăi în armonie cu natura.

3. Educația pe baza tradițiilor populare (istorie, experiență de viață etc.).

Referindu-ne la ultima, remarcăm că educația pe baza tradițiilor implică formarea personalității prin toate realizările culturii umane, astfel încât aceasta să trăiască în contextul culturii universale. Valorile spirituale și materiale create de-a lungul istoriei omenirii ar trebui transmise tinerilor generații începând cu perioada copilăriei, adolescenței și tinereții timpurii. Dar, acest transfer nu se realizează direct, întrucât valorile sunt „infiltrate” în cursul eforturilor spirituale ale individului însuși.

Arta populară este capabilă să trezească, să încingă o scânteie de talent, să ajute la realizarea potențialului creativ. Legătura cu frumusețea naturii, cu memoria și tradițiile populare păstrează integritatea etnică culturală, permite formarea temeliei unei culturi estetice holistice prin dezvoltarea memoriei istorice a abilităților lor creative.

Or, experiența oamenilor, înțelepciunea generațiilor sunt acele valori fără de care este imposibil de educat o personalitate integră. În pedagogia populară, o atenție specială a fost acordată educației tehnologice. Când un profesor vorbește despre meșteșugurile populare, copiii au dorința de a încerca să facă ceva cu propriile mâini, de a învăța un meșteșug și de a percepe valoarea lui istorică.

Cultura fiecărei case, a fiecărei familii se bazează pe tradițiile poporului. Cultura și tradițiile poporului pot fi studiate la lecțiile de Educație tehnologică în cadrul modulelor *Arta culinară*, *Meșteșuguri populare*, *Colaje și decorațiuni*, *Design vestimentar*, *Design interior* etc. Astfel, de exemplu, studiind temele din modulul *Arta culinară și sănătatea*, elevii fac cunoștință cu feluri de mâncare din bucătăria națională, comparând obiceiurile și eticheta diferitor popoare, diversitatea și diferențele în alegerea produselor de bază, combinația lor și metodele de preparare. Tot aici fac cunoștință cu obiectele de uz casnic, denumirile lor etc.

Realizând elemente ale broderiei naționale, elevii stăpânesc tehnica de brodare, fac cunoștință cu simbolistica și semnificația fiecărui ornament. Multe elemente comune se pot remarca în costumele naționale ale diferitelor etnii: fiecare costum național este înfrumusețat cu ornamente și decorații tradiționale.

De-a lungul secolelor, costumul național s-a format în funcție de regiunea de reședință a oamenilor și de stilul lor de viață. Designul costumului național bazat pe forme geometrice este simplu. La lecțiile de Educație tehnologică elevii fac cunoștință cu caracteristicile acestui design. Mai mult, designul îmbrăcămintei moderne este adesea preluat din modelul unui costum național și remodelat într-o nouă imagine.

Încă din cele mai vechi timpuri, ritualurile reflectă originalitatea vieții și a cotidianului, tradițiile culturale și religia oamenilor, iar unele dintre ele au multe în comun cu diferite popoare. Ritul este aproape de joc. O caracteristică comună a jocului și a ritului este că motivul aici nu este atât rezultatul activității, cât activitatea în sine. Cu ajutorul jocurilor, copiii parcă ar face o repetiție a activității viitoare.

Domeniul curricular „Tehnologii” permite extinderea în mod semnificativ a activităților elevilor, familiarizarea la lecții cu diverse aspecte ale culturii poporului, menită să păstreze moștenirea vie a oamenilor. Această problemă poate fi rezolvată cel mai eficient prin organizarea unui proces educațional holistic, orientat spre pregătirea tehnologică a elevilor, folosind strategii didactice moderne pentru dezvoltarea personalității. În acest caz, activitatea instructiv-educatională are o importanță deosebită, ceea ce permite elevilor să stăpânească organizarea activității practice de-a lungul întregului lanț tehnologic - de la o idee până la implementarea sa într-un model, produs (produs al muncii).

Aceste strategii sunt axate pe activitatea creativă independentă a elevilor, care permite ca procesul educațional să devină mai holistic, sistemic, concentrat pe valori universale care sunt în concordanță cu scopul și obiectivele școlii moderne.

Așadar, activitatea în cadrul lecțiilor de educație tehnologică este cea care face posibilă studierea tradițiilor culturale, ritualurilor, care creează potențialul educațional, contribuie la dezvoltarea anumitor calități personale: forță de muncă, simțul datoriei, responsabilitate, dorința de performanță sporită, respect față de oameni și capacitatea de a interacționa cu aceștia, protejarea patrimoniului național.

Subiecților învățării li se pot recomanda studierea independentă a literaturii în domeniu, cercetarea în arhivele muzeului local, întâlniri cu vârstnicii. Elevii ar trebui să aibă o viziune

holistică asupra culturii din care fac parte, a diversității, tradițiilor, frumuseții, succesiunii generațiilor. Cunoașterea dobândită ar trebui să contribuie la dezvoltarea conștiinței naționale de sine, a mândriei de țara natală, precum și a capacității de a folosi cunoștințele și abilitățile dobândite în viața de zi cu zi.

Unitățile de conținut abordate la lecțiile de educație tehnologică sunt semnificative pentru educația spirituală și morală, formarea calităților personale ale copilului, stilului de viață, modului de gândire, natura relațiilor cu lumea exterioară. Toate aceste aspecte pot fi implementate la lecțiile de educație tehnologică. Acest lucru este obținut cu succes studiind unitățile de conținut „cultura casei”, „arta culinară”, „artă decorativă și aplicată”. De exemplu, atunci când se studiază gătitul, drept subiect tematic poate fi „Ziua de naștere”; când se studiază tradițiile populare, elevii pot alege „Sărbătoarea de Crăciun”, „Paștele”, „Nunta moldovenească” etc.

În contextul tematicii abordate, poate fi organizată o lecție-proiect. Pentru aceasta, elevii clasei vor fi împărțiți în grupuri creative, fiecare având sarcina de a alege dintre:

- Istoria sărbătorii.
- Tradițiile legate de organizarea sărbătorii.
- Masă tradițională de sărbătoare (aranjarea mesei, lista mâncărilor necesare și semnificația acestora).
- Costumele și vestimentația asociate sărbătorii.
- Cântece, dansuri și alte obiceiuri.
- Amenajarea spațiului pentru sărbătoare.

Elevii din fiecare grup selectează, pregătesc material și împărtășesc informațiile cu colegii. Toate materialele colectate sunt procesate și transformate într-un scenariu pentru o sărbătoare mare.

Desfășurând astfel de lecții, trebuie să ne amintim că principalul obiectiv este dezvoltarea respectului pentru modul de viață, obiceiurile strămoșilor noștri, dorința de a păstra valorile care sunt pe nedrept uitate. Prin asemenea activități, nu se obține material tangibil, dar sunt formate la elevi anumite concepte de imagini, sentimente și stări de spirit.

Rolul profesorului în valorificarea culturii și tradițiilor este mare: orizonturile largi ale profesorului, cunoștințele sale în domeniul culturii (pictură, muzică, teatru etc.), cultura sa spirituală și de ordin extern trebuie să servească drept exemplu pentru elevi.

Este indubitabil faptul că tradițiile populare și cultura poporului exercită nu doar o influență emoțională asupra copilului, dar formează stereotipuri de comportament și comunicare cu ceilalți. Or, valorificarea tradițiilor poporului este necesară pentru creșterea nivelului cultural general al elevilor, dezvoltarea calităților creative și spirituale ale indivizilor.

Scopul încorporării în procesul de instruire a temelor legate de tradiții vizează introducerea elevilor în spațiul culturii naționale, formarea și dezvoltarea culturii personale ale elevilor, dar și a profesorilor. Atingerea acestui obiectiv va permite autorealizarea personalității pe parcursul vieții, dar și manifestarea creativă a acestora în plan profesional.

BIBLIOGRAFIE

1. Capcelea V. Tradiția – esența, locul și rolul ei în existența socială. Bălți, 2011.
<http://tinread.usarb.md:8888/tinread/fulltext/capcelea/traditii.pdf> (vizitat 15.03.2022).
2. Петров Д. Что такое традиции (семейные, народные) и почему они так важны. 2021.
<https://ktonanovenkogo.ru/voprosy-i-otvety/tradicii-hto-hto-takoe.html> (vizitat 19.04.2022)